Γιατί να πονώ Θεέ μου; († Μοναχός Μωυσής Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 6 Σεπτεμβρίου, 2016

Είναι αλήθεια πως σήμερα υπάρχει άφθονος σωματικός και ψυχικός πόνος. Άλλοτε ευθύνεται γι' αυτόν ο άνθρωπος και άλλοτε όχι. Σημασία έχει την ώρα του πόνου κάποιος να τον συνδράμει. Να μη τον αφήσει ν' απογοητευθεί, να πνιγεί στη μοναξιά, να πονέσει ακόμη πιο πολύ.

Με αυτή την προοπτική γράφθηκε και το κείμενο που ακολουθεί, από ένα άνθρωπο που πόνεσε πολύ. Γνωρίζω πως ο πόνος σ' έφερε στο κρεβάτι του πόνου ή σ' έκλεισε στο σπίτι σου. **Η επίσκεψη του πόνου στη ζωή σου δεν είναι ασφαλώς κάτι δίχως σημασία και σκοπό**. Δεν είναι καθόλου ένα τυχαίο γεγονός. Δεν πιστεύουμε στην τύχη. Το Ευαγγέλιο λέει πως κάτω από τη ματιά του Θεού είναι και το πέσιμο του κάθε φύλλου από το δένδρο. Πόσο μάλλον από τα προβλήματα των παιδιών Του. Ο Θεός δεν παύει ποτέ να ενδιαφέρεται για τα μετάνοια και τη σωτηρία μας και προσφέρει μύριες ευκαιρίες και ανοίγει διάφορους δρόμους.

Αν την υγεία μας, αγαπητοί μου, τη σπαταλήσαμε σε ανώφελα έργα, καλούμεθα τώρα, να μελετήσουμε το παρελθόν, να δούμε βαθύτερα τον όχι και τόσο γνωστό εαυτό μας. Είναι μία μεγάλη ακόμη ευκαιρία που μας δίνει ο Πανάγαθος Θεός, για να σκύψουμε μέσα μας, να μετανοήσουμε ειλικρινά, να προσευχηθούμε θερμά, να γνωρίσουμε την ακένωτη χάρη των ιερών μυστηρίων της αγίας μητέρας μας Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Η ασθένεια δεν προέρχεται, αδελφοί μου, από την τιμωρία ενός εκδικητή Θεού. Η αντίληψη αυτή είναι ανορθόδοξη, πέρα για πέρα λαθεμένη. Ο Θεός μας μόνο αγαπά και δεν τιμωρεί τα πλάσματά Του. Ο Θεός είναι μακρόθυμος, πολυέλεος, πολυεύσπλαχνος, πανάγαθος και αληθινός. **Τ' όνομα του Θεού είναι αγάπη**, λέει ο αγαπημένος του μαθητής Ιωάννης ο Θεολόγος. **Παραχωρεί, επιτρέπει παιδαγωγικά προς βοήθεια την ασθένεια**, για να μας φρονηματίσει, να μας διορθώσει, να μας προσγειώσει και ταπεινώσει. Ο πόνος έτσι μπορεί να γίνει αφορμή, για μία πιο ουσιαστική και βαθειά γνωριμία μας με τον Θεό, και όχι να τα βάλουμε μαζί του. Ο πόνος μπορεί να μας συνδράμει να γίνουμε**πιο ανεκτικοί και συμπονετικοί** με τους αδελφούς μας και **να γνωρίσουμε τον άγνωστο εαυτό μας**. Είπαν ορθά πως **όποιος έχει υποφέρει πολύ μοιάζει μ' εκείνον που γνωρίζει πολλές γλώσσες κι έτσι μπορεί να καταλάβει πολλούς και να τον καταλάβουν πολλοί**.

Αν εκμεταλλευθούμε την πράγματι σημαντική ευκαιρία, μπορεί ο σωματικός πόνος να γίνει **θεραπευτής της αθάνατης ψυχής μας**. Ο πόνος τότε θα γίνει ευλογία. **Δεν ζητάμε βεβαίως εμείς οι πιστοί τον πόνο νοσηρά στη ζωή μας.** Η Εκκλησία μας πάντοτε εύχεται υπέρ υγείας και διαφωτίσεως των τέκνων της. Εάν έλθει όμως ο πόνος **να τον υπομείνουμε καρτερικά κι ελπιδοφόρα** και θα έχουμε, αλήθεια, μεγάλο κέρδος. Με τον τρόπο αυτό ο σκοπός της δοκιμασίας μας θα έχει επιτευχθεί, αφού θα έχει **μαλακώσει η καρδιά μας** και θα έχουμε βοηθηθεί στο να γνωρίσουμε τον πραγματικό εαυτό μας και τον Θεό μας.

Είναι επίσης αλήθεια, αγαπητοί μου, πως οι πονεμένοι λειαίνονται, και αυτοί τελικά έχουν κάτι σημαντικό να πουν, ως εμπειρικό και βιωματικό. Πίσω από κάθε ανθρώπινο πόνο κρύβεται το χέρι του Θεού που ευλογεί. Μακάριοι οι πονεμένοι ως πλούσια ευλογημένοι.

Είναι ακόμη αλήθεια πως στα χείλη του κάθε πονεμένου συχνά ανεβαίνει εκείνο το γνωστό και βαθύ «***γιατί σ' εμένα Θεέ μου***»; Στο ανθρώπινο αυτό «γιατί» δεν νομίζουμε ότι υπάρχει μία εύκολη και γρήγορη απάντηση. Η απάντηση θάλθει πιο αργά από τον ίδιο τον Εσταυρωμένο Θεάνθρωπο. Ο άνθρωπος αξιώνεται να συμμετέχει στον σταυρό του Κυρίου. Μη νομίζετε ότι είναι κάτι μικρό αυτό.

Μέσα από τον πόνο οι προσευχές είναι σίγουρα πιο κατανυκτικές, πιο θερμές, πιο ευπρόσδεκτες. Δίνουν κατ' αρχάς τη γαλήνη της υπομονής στη δοκιμασία, λιγοστεύουν την απαιτητικότητα, ταπεινώνουν αληθινά, χαρίζουν τη χαρά της ελπίδος και την υγεία της ψυχής. Μέσα μας θα βρούμε τον Θεό. Όσο πιο γρήγορα τον συναντήσουμε τόσο πιο γρήγορα θ' απελευθερωθούμε και θα χαρούμε αληθινά.

Είπαν ωραία πως πριν μας στείλει ο Θεός τον σταυρό που σηκώνουμε, **τον ζύγισε**, τον είδε καλά, τον εξέτασε προσεκτικά με την πανσοφία, την αγάπη και τη δικαιοσύνη Του. Το αγαθό βλέμμα Του τον παρακολούθησε και η μεγάλη Του καρδιά τον θέρμανε, αφού τον ξαναζύγισε με την άπειρη στοργή Του. Νομίζεις πως είναι πιο βαρύς απ' ότι μπορείς να σηκώσεις, ενώ έχεις άγνωστες και ανακάλυπτες δυνάμεις μέσα σου. **Μη χάνεις το θάρρος σου**, μη τα βάζεις με τον Θεό, γνωρίζει πολύ καλά τι κάνει. Τον ευλόγησε πριν τον θέσει τον σταυρό στους ώμους σου. Σίγουρα μπορείς να τον σηκώσεις. Μη λησμονάς πως πάντα πριν το Κενό Μνημείο είναι ο Γολγοθάς. **Η Ανάσταση έπεται της Σταύρωσης**.

Είναι γεγονός πως η ζωή μας είναι ζυμωμένη με δάκρυα που προέρχονται από τον πόνο της ασθένειας, των θλίψεων, των βασάνων, της εγκατάλειψης και της μοναξιάς. Έχουν γίνει αχώριστοι σύντροφοι. Ο λόγος του Θεού, η Αγία Γραφή, μας πληροφορεί πειστικά πως **η ασθένεια, ο πόνος, η θλίψη, ο θάνατος δεν υπήρχαν από την αρχή της δημιουργίας**. **Πρόκειται για μεταπτωτικά φαινόμενα**. Η φθαρτότητα, η ασθένεια, ο πόνος είναι αποτέλεσμα της παρακοής

των πρωτοπλάστων στον Δημιουργό τους και η υπακοή τους στον δαίμονα. Ο αποχωρισμός του ανθρώπου από τον Θεό έχει οικτρές συνέπειες. Η απελευθέρωση του πιστού από τα δαιμονικά δεσμά μπορεί να τον κάνει να βρει το πνευματικό περιεχόμενο της δοκιμασίας του και τότε η δοκιμασία να γίνει σημαντική ευκαιρία, όπως είπαμε, βαθύτερης γνώσης του Θεού και συναντήσεώς του με Αυτόν.

Οι ιερείς της Εκκλησίας μας είναι νοσηλευτές και **η Εκκλησία μας θεραπευτήριο**. Οι ιερείς πλησιάζουν τους ασθενείς για να τους απελευθερώσουν, να τους επαναπροσανατολίσουν, να τους ανορθώσουν δια της μετανοίας. Συμμετέχουν όσο μπορούν στον πόνο για να τους τον απαλύνουν και να κάνουν πιο ελαφρύ τον σταυρό τους. **Είναι μεγάλη η παράκληση των πασχόντων όταν κατανοήσουν το νόημα του σταυρού τους**. Η προσωπική άρση του σταυρού νοηματιζόμενη συντελεί στην ανόρθωση. Βλέποντας ο ταλαιπωρούμενος και δοκιμαζόμενος άνθρωπος τη δοκιμασία του ως θεία επίσκεψη και θεία παιδαγωγία μεταβάλλει τη στάση του, αντιμετωπίζει το πρόβλημα πολύ διαφορετικά, αν δεν γεμίζει χαρά γεμίζει πάντως ελπίδα. Η θεία Χάρη μπορεί να οδηγήσει σε αυτή την ωριμότητα τον σκληρά δοκιμαζόμενο. Εμείς θα πούμε τον καλό λόγο, αλλά η Χάρη του Θεού θα ολοκληρώσει το έργο αυτό.

Το ευχολόγιο στα χέρια του ιερέως είναι πολύ παρηγορητικό στις δύσκολες αυτές ώρες. Η σύνοψη ή το προσευχητάρι, με την Παράκληση της Παναγίας και τους υπέροχους Χαιρετισμούς, στα χέρια του ασθενούς είναι φτερά ειρήνης.**Η Παναγία, η μάνα όλων των πονεμένων**, που πόνεσε τόσο πολύ και συμπονά όλους τους πονεμένους, δίνει μια γλυκειά παραμυθία και μεγάλη ενίσχυση σε όλους. Μη φοβόμαστε το ιερατικό πετραχήλι, τον τίμιο σταυρό, το άγιο έλαιο, τα τίμια και χαριτόβρυτα λείψανα, τον αγιασμό, το αντίδωρο, τη θεία Κοινωνία.

Επανερχόμενοι στο δύσκολο ερώτημα **γιατί ο Θεός να επιτρέπει να ταλαιπωρείται το πλάσμα του**, να βασανίζεται και ν' αγωνιά μέσα στον πολύ πόνο, ταπεινά θα πούμε πάλι: Ο πόνος μας αφυπνίζει να ενδιαφερθούμε καλύτερα για τη **μετάνοια,** την **ταπείνωση**, την **αναθέρμανση της πίστης μας** και τη **συμπόνια του πλησίον μας**. Ο πόνος, σωματικός ή ψυχικός, μας επισκέπτεται για κάποιο ιδιαίτερα σοβαρό λόγο. Για να ξαναδούμε την πορεία, τους στόχους και τον σκοπό της εφήμερης ζωής μας. Είπαμε πως μερικές φορές ένας ψυχικός πόνος είναι δριμύτερος του σωματικού και ίσως και πιο δυσκολοθεράπευτος. Ο μεγάλος ψυχίατρος Γιούνγκ πάντως λέει πως το πρόβλημα του ψυχικώς πάσχοντος, κατά ασυγκρίτως ανώτερο λόγο ανήκει στον πνευματικό παρά στον ιατρό!

Άνθρωποι δίχως Θεό και ηθικές αρχές στον πόνο της ασθένειας διαλύονται και καταντούν αξιολύπητοι. Ο Θεός δεν τους αποστρέφεται, αλλά τους επισκέπτεται διαφορότροπα, με διάφορα φάρμακα για να τους θεραπεύσει κι όχι να τους πληγώσει και πικράνει. Ο θείος και ιερός **Χρυσόστομος** θαυμάσια συμβουλεύει **να μη**

γογγύζουμε εύκολα με τα δυσάρεστα που μας βρίσκουν και μάλιστα να μη βλασφημούμε. Μήπως έτσι, λέει, θα γίνει πιο ελαφρύς ο πόνος μας; **Ούτε χρειάζεται να πολυεξετάζουμε τους λόγους και τις αιτίες και τις αφορμές και να ζητάμε πολλές εξηγήσεις για όλα αυτά που μας επιτρέπει η πανσοφία του Θεού**. **Να μη λησμονάμε ποτέ πως η παρούσα ζωή είναι στάδιο άθλων και αγώνων και η άλλη ζωή είναι επάθλων και αιώνιας ανάπαυσης**. Στις δυσκολίες, τις συμφορές και τους πόνους να επικαλούμεθα τη σωστική **βοήθεια του Θεού με κάθε εμπιστοσύνη**.

Πάντοτε παραμένει επίκαιρο το θέμα της ασθένειας. Πολλοί οι ασθενείς στα σπίτια, στα νοσοκομεία, στους δρόμους. Είμαστε εμείς οι ίδιοι ασθενείς ή δικοί μας άνθρωποι. Σήμερα εμείς, αύριο άλλοι και το αντίθετο. Ο πόνος κτυπά όλες τις πόρτες, όλες τις ώρες αδιάκριτα, πλουσίων, φτωχών, νέων, ηλικιωμένων, μορφωμένων, αμόρφωτων, όλων. **Γιατί ν' αρρωσταίνουμε και γιατί να πονάμε;** Το ίδιο ερώτημα επανέρχεται με δριμύτητα. Δεν είναι μόνο από τις αμαρτίες οι διάφορες αρρώστειες. Αρρώστειες πολλές και μεγάλες είχαν και οι άγιοι. Οι αρρώστειες μας κάνουν **να θυμηθούμε τον λησμονημένο Θεό**, να τον επικαλεσθούμε, **να συνδεθούμε μαζί του**. **Η μνήμη του Θεού συντείνει στην ειλικρινή μετάνοια**. Οι αρρώστειες είναι, αλήθεια, **για να μας φέρουν πιο κοντά στον Θεό** και όχι να μας απομακρύνουν από Αυτόν. Την πίστη μας στον Θεό αποδεικνύουμε με την υπομονή στις δοκιμασίες και μάλιστα στον πόνο των ασθενειών.

Αν ο πόνος σ' έκανε συμπονετικό κέρδισες. Αν η ασθένεια σ' έφερε να θυμάσαι πιο πολύ τον ουρανό είσαι ευλογημένος και μακάριος. Αν ο πόνος σου καθάρισε τα μάτια, για να βλέπεις πιο βαθειά τα γεγονότα και τα πράγματα, τότε είσαι πλούσια κερδισμένος. Αν ο άγιος πόνος σ' έκανε, αδελφέ μου, πιο καρτερικό, πιο γενναίο, πιο διαλλακτικό και ανεκτικό να ευχαριστείς εκ βαθέων τον Θεό που αρρώστησες. Γιατί αρρώστησες και κέρδισες τελικά έτσι. Δίχως πόνο έχεις πολλές κατακτήσεις, αλλά όχι αληθινές γνώσεις. Ο πόνος σμιλεύει και τελειοποιεί τον άνθρωπο. **Δίχως τον πόνο ο άνθρωπος θα ήταν σκληρός** και ακατέργαστος. **Ο πόνος γεννά τα δάκρυα και τα δάκρυα την κάθαρση**. Τα δάκρυα ποτίζουν τα ευώδη άνθη της κατάνυξης, της συντριβής, της ευλάβειας, της ευσέβειας, της ευλογίας.

Δεν υπάρχει άνθρωπος δίχως πόνο. Πήγε κάποτε ένας να πει τον πόνο του σε κάποιον και δεν πρόλαβε και του είπε πρώτα ο άλλος τον πόνο του κι ήταν τόσο πιο μεγάλος που δεν τόλμησε να πει τον δικό του. Δίχως τον πόνο θα είμασταν πιο πονεμένοι, πιο σκληροί, πιο ανάλγητοι, πιο αδιάφοροι και πιο άγριοι. Κατά τον ιερό Χρυσόστομο δεν υπάρχει άνθρωπος στον κόσμο αυτό που να μη δοκιμάζει στη ζωή του πόνο. Αν δεν πονέσει σήμερα, θα πονέσει αύριο κι αν όχι αύριο σίγουρα μεθαύριο. Κύρια **πηγή του πόνου η αμαρτία**.

Ο πόνος είπαν είναι ο φρουρός της υγείας. Σαν ένα καμπανάκι μας αφυπνίζει. Αν δεν πονούσαμε δεν θα πηγαίναμε ποτέ στον ιατρό. Ο πόνος είναι σαν ένα σήμα κινδύνου, που εκπέμπεται για να μας γλυτώσει από τα χειρότερα. Αυτά ισχύουν και για το σώμα και για την ψυχή. Έτσι ο πόνος καταντά σ' ευλογία και για το σώμα και για την ψυχή. Ο πόνος ακόμη καθίσταται σαν ένα προληπτικό εμβόλιο **για να μη υπερηφανευόμεθα**. Ο πόνος μπορεί να γίνει μία οδός επιστροφής στον Θεό. Ο πόνος γεννά την ωραία και θεάρεστη **συμπόνια**. **Ο πόνος δοκιμάζει την αγάπη μας στον Θεό**. Ο πόνος μας ζυγίζει, μας σμιλεύει, μας καλλιεργεί, μας ωριμάζει, μας ωραιοποιεί.

Το αληθινό νόημα του πόνου στη ζωή μας

Η παρουσία του πόνου στη ζωή μας δεν μπορεί παρά να είναι για όλους ένα γεγονός αδιαμφισβήτητο. Το αρχαίο ερώτημα, δικαιολογημένο και σαφές, είναι πάντοτε και σήμερα το αυτό. **Γιατί να πονάμε; Έχει κάποιο νόημα ο πόνος στη ζωή του καθενός μας;** Η απάντηση μη νομίζετε πως είναι τόσο εύκολη. Μόνο ο Θεός μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την αρκετά χρήσιμη και ωφέλιμη κατανόηση.

Υπάρχει άφθονος, ποικίλος, σωματικός πόνος προερχόμενος συνήθως από πρόσκαιρες ή ανίατες ασθένειες, που ταλαιπωρούν πολύ τον άνθρωπο. Υπάρχει επίσης πλούσιος ψυχικός πόνος, που μπορεί νάναι και πιο δυνατός του σωματικού. Πόνος που προέρχεται από ξαφνική ορφάνια, χηρεία, ξενιτεμό, προσφυγιά, πένθος, αποτυχία, αδυναμία, μειονεξία, στέρηση, έλλειψη, ανικανότητα, ανεπάρκεια, απόρριψη, απώλεια, φτώχεια, κακουχία, δυστυχία, ειρωνεία, εμπαιγμό, προδοσία, εξαπάτηση, ψέμα, επιορκία, βουλιμία, κατάχρηση, καταδίκη, φυλάκιση, απομόνωση, μοναξιά....

Υπάρχει ο πόνος του προδότη και του προδομένου, του εκμεταλλευτή και του εκμεταλλευόμενου, του εξαπατούντα και του εξαπατώμενου. Πόνος της νοσταλγίας, του έρωτος, του πάθους, του κενού, του ανικανοποίητου και ανολοκλήρωτου του ανθρώπου. Πόνος της χαμένης ολότητος, των ενοχών, του ορθολογισμού, της εξουσιαστικότητος, των ψευδαισθήσεων, των διαψεύσεων, των φαντασιώσεων, των διαπροσωπικών συγκρούσεων, δια κακιών, ζηλοτυπιών, ύβρεων, φθόνων, κατηγοριών, συκοφαντιών κι εχθροτήτων. Δυνατός ο πόνος του φόβου, επικείμενων καταστροφών, αγωνιών, υποκρισιών, απογνώσεων, απελπισιών, απαισιοδοξιών, μελαγχολιών, καταθλίψεων και θανάτων. Πόνος μεγάλος η αντιφατικότητα, η αμφιθυμία, η αμφιβολία, η αναποφασιστικότητα, η αναβλητικότητα. Επίσης η δικαιολόγηση της μετριότητος, της ρηχότητος, της καθημερινότητος, της αυτάρκειας, της υποκρισίας. Ακόμη το ξεγέλασμα του εαυτού μας, η ψυχολογική κατάρρευση, η συνεχής ανταγωνιστικότητα, η βάναυση εξουσιαστικότητα, η παράφορη κτητικότητα, η άκρατη πλεονεξία, ο ευδαιμονισμός, η κραιπάλη, η ασωτεία, η εμπάθεια, η κακότητα...

Πάθος σημαίνει πάθημα, πτώση, υποδούλωση, οδύνη, άλγος. Ο πιο πονεμένος και δυστυχισμένος είναι ο εμπαθής άνθρωπος. Νοσεί, αφού αγαπά τα πάθη, τα λατρεύει, τα προσκυνά, δεν τ' αφήνει παρότι τον ταλαιπωρούν. Πρόκειται για ένα φοβερό και **παθογόνο διχασμό**. Ενώ του δίνονται ευκαιρίες ν' απεγκλωβισθεί τις απορρίπτει. Οι εμπαθείς επιλογές όμως του ανθρώπου του κοστίζουν. **Οι άνθρωποι μαθαίνουν να ζουν μία μέτρια, χλιαρή και χαλαρή, μονότονη, ανιαρή, ανολοκλήρωτη, μίζερη, κακόμοιρη, ρηχή, άχαρη ζωή**. Η βίωση της άρνησης και της αποτίναξης αυτού του τρόπου ζωής αποτελεί οδυνηρή εμπειρία. Αφαιρείται από τον ίδιο τον άνθρωπο η δυνατότητα βιώσεως μιας αυθεντικής, καθαρής, ανυπόκριτης, τίμιας και ειλικρινούς ζωής. Είναι λυπηρό να πλανάται και να αιχμαλωτίζεται ο άνθρωπος σε αυτή την ανόητη ζωή. Να σκηνοθετεί μία αμεταμόρφωτη ζωή μέσα στην εμπάθεια. Σίγουρα κύριος υποκινητής είναι ο δαίμονας, αφού κατά τον **άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά όλα τα πάθη είναι δαιμονοκίνητα**. Ο άνθρωπος βέβαια επιλέγει μόνος του τον τρόπο αυτό ζωής. **Ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα ν' αντισταθεί, ν' αντικρούσει τα πάθη, ν' απελευθερωθεί**. Μα δυστυχώς συχνά δεν το κάνει.

Ο πόνος φαίνεται να έχει μία κυρίαρχη θέση στη ζωή. Έφθασαν οι φιλόσοφοι να πουν πονώ άρα υπάρχω. Ο Κίκεργκωρ λέει: «*Δεν είμαι αυτός που σκέφτεται πως δεν πρέπει να πονούμε ποτέ. Περιφρονώ αυτήν την ποταπή σκέψη κι αν μπορώ να επιλέξω προτιμώ να υπομείνω μέχρι τέλους τον πόνο. Είναι καλό να υποφέρουμε και μέσα στα δάκρυα υπάρχει δύναμη, αλλά δεν είναι να υποφέρουμε δίχως ελπίδα*». Κρύβεται ένα **βαθύ νόημα, αδελφοί μου, στην παρουσία του πόνου στη ζωή μας**. Για να το δούμε μαζί.

Ο πόνος αρχίζει στον κήπο της Εδέμ. Η παράλογη υπακοή στον δαίμονα και η υπερήφανη ανυπακοή στον Θεό είναι η αρχή του πόνου στη ζωή των ανθρώπων. Η τραγωδία εισέρχεται στον κόσμο. Συγκρούεται ο άνθρωπος με τον Θεό. Διακόπτεται ο άνετος διάλογος Αδάμ και Θεού. Χάνεται ο παράδεισος. Αρχίζει ο κόπος, η λύπη, ο στεναγμός. Τη γυμνότητά του αισθάνθηκε ο Αδάμ μετά την αμαρτία της παρακοής και τη γεύση του κακού. Η αίσθηση της γυμνότητός του σημαίνει αντίληψη της τρεπτότητος και τρωτότητος, έλλειψη προστασίας, κατανόηση του πόνου της αποδεσμεύσεώς του από τον Θεό. **Μπορούσαν να θεραπευθούν οι πρωτόπλαστοι διά της μετανοίας**. Δεν το έπραξαν όμως. Γιατί; Θέλησαν να δικαιολογηθούν, ν' ακολουθήσουν δικό τους δρόμο, πιο σύντομο, πιο εύκολο, δίχως Θεό. Παγιδεύτηκαν οικτρά στον δραματικό πόνο της μοναξιάς, της **θεώσεως δίχως Θεό**, της παράλογης αυτοθεώσεως. Η θεοδώρητη επιθυμία θεώσεως των πρωτοπλάστων εκμεταλλεύθηκε από τον πανούργο δαίμονα, που θέλησε να τους προσφέρει μία δική του ταχύρρυθμη ισοθεΐα κι έτσι τους απάτησε και τους θανάτωσε.

Η νοσταλγία του απολεσθέντος παραδείσου δημιουργεί δάκρυα πικρά, πόνο δυνατό, πόνο που μπορεί όμως να θεραπεύσει τον αμαρτωλό. Και τότε να έχουμε το

παράδοξο, αντιφατικό και οξύμωρο: **Υγεία στην ασθένεια**! **Με την κατάφαση του πόνου, όχι μαζοχιστικά, όχι παθητικά, όχι μοιρολατρικά, αλλά με βεβαία πίστη, μ' επίγνωση, με υπομονή, ως θεϊκή δοκιμασία και παιδαγωγία, και όχι ως τιμωρία, που επεξεργάζεται λύτρωση και σωτηρία. Γεννιέται έτσι ένας άλλος πόνος**. Αγαπάς και πονάς, ταπεινώνεσαι και πονάς, υποχωρείς και πονάς. Πονάς όμως διαφορετικά, γλυκά, κερδοφόρα. Το ν' αγαπάς αληθινά σημαίνει να θυσιάζεσαι. Αποτελεί μία ιδιαίτερα φιλόπονη εργασία, όπως και να ταπεινώνεσαι. Αγαπώντας ενδυναμώνεσαι και χαίρεσαι. Έχεις μια βαθειά ικανοποίηση. Μιλώντας για «***χαρμολύπη***» και «***χαροποιόν πένθος***», κατά τις ωραίες εκφράσεις των νηπτικών κειμένων της Εκκλησίας μας, δεν παραδοξολογούμε. Ο πόνος και η συνειδητή κατάφαση σε αυτόν προσφέρει πολύτιμη γνώση, μεγάλη εμπειρία. **Η εγνωσμένη παραδοχή της παθολογίας μας θα μας δώσει την υπέροχη και απαραίτητη για την πνευματική ανάβαση αυτογνωσία. Η γνήσια πνευματική ζωή είναι μία ηθελημένη απόσπαση από τον ψεύτικο εφησυχασμό της καλοπέρασης και η είσοδος σε μία καλή αγωνία και ήρεμη ανησυχία**, όπως έλεγε ο μακαριστός Γέροντας Παΐσιος Αγιορείτης, από την επανάπαυση και τη νωχέλεια σε μία ζωή όλο ωραίες αλλαγές. Μία πορεία προς συνάντηση του πλησίον, που κι εκείνος αγωνιά, άγχεται, δυσκολεύεται, προβληματίζεται, βασανίζεται και πονά.

Ο πόνος λιχνίζει και τελειοποιεί τον άνθρωπο. Ο πόνος από τους άλλους, διά πικρών λόγων και σκοτεινών έργων, συχνά είναι πιο σκληρός και από της ασθένειας και του πένθους. Πονά πολύ ο αταπείνωτος άνθρωπος όταν τον υποτιμούν, τον παρεξηγούν, τον μειώνουν, τον ειρωνεύονται, τον κουτσομπολεύουν, κατακρίνουν και συκοφαντούν. Οι συνεχώς κρίνοντες και κατακρίνοντες ασύστολα τους πάντες και τα πάντα, δίχως καμιά περίσκεψη κι αιδώ, καταδικάζοντάς τους αναπολόγητα, αμαρτάνουν φοβερά και θέτουν μεγάλο βάρος πάνω τους. Πονούμε τους άλλους, αλλά πονάμε κι εμείς.

Η συνεχής εξουσιαστικότητα στη ζωή δημιουργεί έντονη εχθρότητα, αντιπαλότητα και αντίδραση. Οι εξουσιαστές συνήθως είναι άσπλαχνοι εγωιστές, με υπερβολική εσωτερική ένδεια, που προσπαθούν να την καλύψουν με πράξεις ισχύος.**Ο ανόητος άνθρωπος θέλει να γίνει μεγάλος, κάνοντας τους άλλους μικρούς**. Ο μεγάλος χριστιανός συγγραφέας Ντοστογιέφσκυ ορθά λέει πως υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν διαπράξει ποτέ τους έγκλημα και όμως είναι χειρότεροι από εγκληματίες. Μερικοί πεθαίνουν χωρίς να ζήσουν. Λησμονούν ότι είναι άνθρωποι, εικόνες Θεού.

Ο ψυχικός πόνος είναι μια κραυγή της ψυχής για βοήθεια. Μας καλεί να εντείνουμε την πνευματική όραση και ακοή εντός μας. Δεν πρέπει απρόσεκτα να προσπεράσουμε αυτό το κάλεσμα και να παραβλέψουμε το μήνυμα. Όπως ένας πόνος του σώματος μας δηλώνει ότι κάτι συμβαίνει στον οργανισμό μας και οδηγούμεθα στον ιατρό και

τις σχετικές εξετάσεις, έτσι **καλούμεθα ν' αποκρυπτογραφήσουμε το σήμα του ψυχικού πόνου με τη συνδρομή μάλιστα της κατάλληλης μελέτης, της προσευχής και της βοήθειας του έμπειρου πνευματικού**.

Πολύ συχνά ο άνθρωπος εκτός από τα «γιατί» παραπονείται πως είναι αβάστακτος και ασήκωτος ο πόνος του και πως δεν είναι ικανός να τον αντέξει. Εντούτοις αυτός ο μεγάλος πόνος τελικά αντέχεται και ανακαλύπτει και αποκαλύπτει πολύ σπουδαία πράγματα, που φανερώνουν την ποιότητα και ακεραιότητα της ζωής μας. Αν δηλαδή πιστεύουμε αληθινά -με μία πίστη δυνατή, ακράδαντη και θερμή- αν υπομένουμε κραταιά κι ελπίζουμε εγκάρδια.**Η πίστη στον Κύριο ανοίγει δρόμους, εκεί που ήταν όλοι κλειστοί και αδιέξοδοι**. **Τότε αισθανόμεθα καλά την ατέλεια, την ανεπάρκεια, τη μικρότητα, την αδυναμία, την παροδικότητα της ζωής μας**. Κατανοούμε τότε μετά του θείου και κορυφαίου αποστόλου Παύλου ότι η δύναμή μας στην ασθένεια φανερώνεται και ολοκληρώνεται. Μέσα στην ασθένεια ταλαντεύεται η επίγεια ευδαιμονία μας, πιστεύουμε ότι δεν έχουμε μένουσα πόλη, αλλά τη μέλλουσα επιζητούμε.

Ο πόνος μπορεί να γίνει εφαλτήριο για την εκτίναξή μας από τη στείρα μετριότητα, τη μονότονη στασιμότητα, το κουραστικό πνευματικό σημειωτόν, στη γνωριμία μας με τον πραγματικό εαυτό μας. Να γνωρίσουμε καλά τις δυνάμεις, τις δυνατότητες, τις αντοχές, τα όριά μας, τα τάλαντα που μας έδωσε ο Θεός μας. Να δούμε την κρυμμένη άγνωστη διάστασή μας -ότι δεν υπάρχουμε για να τρώμε και να κοιμόμαστε- και να γίνουμε περισσότερο αληθινοί άνθρωποι και χριστιανοί.

Δεν είναι εύκολο θέμα πράγματι για εξετάσεις ο πόνος. Δεν εξορκίζεται με πρόχειρες συνταγές εύκολης υπομονής, αλλά με ουσιαστική, ζωντανή και θερμή σχέση με τον Λυτρωτή, Σωτήρα, Σταυροαναστηθέντα Χριστό και τις δυνατές πρεσβείες των μεγάλων αγωνιστών του πόνου, μεγαλομαρτύρων, ιερομαρτύρων, οσιομαρτύρων, παρθενομαρτύρων, νεομαρτύρων, δικαίων, οσίων, ομολογητών. Ιδιαίτερα με τις σωστικές πρεσβείες της Υπεραγίας Θεοτόκου, της στοργικής μητέρας πάντων των θλιβομένων, της ελπίδος των απηλπισμένων, της χαράς των χριστιανών, που τόσο πολύ την ακούει ο Υιός της, ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός.

Η κάθε περίπτωση πόνου είναι προσωπική, ιδιαίτερη, σημαντική για τον ίδιο τον άνθρωπο, πρωτόγνωρη ίσως, ασύγκριτη με όποιο άλλο μικρότερο ή μεγαλύτερο πόνο. Είναι ο καθαρά δικός μου σταυρός, το δικό μου φορτίο, ο δυνατός πειρασμός, η ισχυρή δοκιμασία, όπου κρίνομαι, εξετάζομαι και προβιβάζομαι ή μη.**Η καλύτερη παρηγοριά πάντως των πικρών αυτών ωρών είναι η διά της ταπεινής και θερμής προσευχής επικοινωνία με τον πολυεύσπλαχνο, επουράνιο πατέρα**, που υπάρχει για ν' ακούει και να προστρέχει στους πόνους των πάντοτε αγαπητών παιδιών του.

Όμως, παρ' όλα αυτά, **νομίζω πως ακόμη δεν έχω απαντήσει καίρια στο ποιο ακριβώς είναι το βαθύ νόημα του πόνου στη ζωή μας** . Ταπεινά φρονώ πως την καλύτερη απάντηση συνάντησα σ' ένα μεγάλο βυζαντινό θεολόγο, σ' ένα σπουδαίο ασκητή και μάρτυρα και μεγάλο άγιο της Εκκλησίας μας, **Μάξιμο τον Ομολογητή**, που οι ανόσιοι εικονομάχοι του έκοψαν τη γλώσσα και το χέρι, για να μη μιλά και γράφει. Λέγει περιεκτικά και χαρακτηριστικά ο άγιος: **Η παράλογη ηδονή είχε ως φυσικό αποτέλεσμα την οδύνη, τον πόνο. Για ν' απαλλαγούμε από αυτή την οδύνη χρειάζεται μία νέα οδύνη, για να φθάσουμε στην όντως ηδονή! Παράλογη ηδονή, αδελφοί μου, είναι κάθε μορφή μικρής ή μεγάλης αμαρτίας. Η αμαρτία τελικά είναι ένας παραλογισμός. Ο άγιος Μάξιμος επίσης λέγει πως αιτία της πτώσεως των πρωτοπλάστων ήταν η γεύση της ηδονής, που τους μετέδωσε οδύνη**. Ο πνευματικός νόμος λειτουργεί πάντοτε άψογα. Η παράνομη, παράλογη, εγωιστική ηδονή καταλήγει σε οδύνη. Η γλυκύτητα δίνει πικρότητα, σαν τα χαρούπια, την τροφή των χοίρων, την τροφή του ασώτου της γνωστής ευαγγελικής παραβολής.

Πώς θα ελευθερωθεί ο άνθρωπος από την οδύνη, την πικρότητα, που τον κουράζει και ταλαιπωρεί; Χρειάζεται να κοπιάσει, να πονέσει, ν' αγωνισθεί, για να ξεπεράσει τον πόνο και **να απελευθερωθεί από την οδύνη**, που του πρόσφερε η γεύση της παράλογης ηδονής. **Πώς θα γίνει όμως αυτό;** Είναι εύκολο; Θα έχει αίσια αποτελέσματα; Αξίζει ν' αγωνίζεται και κοπιάζει κανείς; Θα πραγματοποιηθεί δια του υπομονετικού, επίμονου, επιμελούς, δοκιμασμένου καλά και παραδεδομένου, γνήσιου ασκητικού αγώνος της Εκκλησίας μας. Η υπάρχουσα οδύνη της αμαρτίας θ' αναχωρήσει μόνο διά μιας νέας οδύνης, βίας και ασκήσεως. Όταν όμως ο άνθρωπος για διαφόρους λόγους δεν αγαπά, δεν προσλαμβάνει και δεν ενστερνίζεται το α-παραίτητο, ασκητικό, μαρτυρικό φρόνημα της αγίας μητέρας μας Ορθόδοξης Εκκλησίας, τότε ο Πανάγαθος Θεός, που θέλει όλους να μας σώσει και να έλθουμε σ' επίγνωση της αληθείας, δεν μας εγκαταλείπει, δεν μας ξεσυνερίζεται, αλλά μας επισκέπτεται δι' ενός άλλου τρόπου για να μας βοηθήσει.

Ποιος είναι αυτός ο άλλος τρόπος; Οι διάφοροι πειρασμοί, οι πολλές δοκιμασίες, οι καθημερινές θλίψεις, οι έκτακτες ασθένειες, σωματικές ή ψυχικές. **Όλα αυτά παραχωρούνται, επιτρέπονται από τον Θεό για την ανάνηψη, μετάνοια και σωτηρία μα**ς. Με αυτές τις προϋποθέσεις και αυτή την προοπτική, αντιλαμβάνεσθε αγαπητοί μου, το βαθύ θέμα του πόνου και του νοήματός του στη ζωή μας. Δεν πρόκειται ασφαλώς για ατυχία, για κακή ώρα, για δυστυχία και τραγωδία, όπως λέγεται, αλλά για **επίσκεψη Θεού**, ευλογία, τρόπο και **οδό προς αγιασμό**, σωτηρία και λύτρωση.

Η υπομονή λοιπόν στον πόνο και η προσευχητική καρτερία φέρει την επίσκεψη της θείας Χάριτος. Ο έτσι καλοδεχούμενος πόνος καθαρίζει την ψυχή. Αποδεικνύουμε την αγάπη μας στον Χριστό, με την αγόγγυστη υπομονή στον πόνο. Ο πόνος είναι ένας

σταυρός, πάνω στον οποίο **σταυρώνουμε τα πάθη μας**. Μέσα από αυτή την **εκούσια σταύρωση** θ' αναστηθεί ο αναγεννημένος εαυτός μας.

Ο άγιος Μάρκος ο Ασκητής τονίζει πως **η υπομονή στους πόνους των θλίψεων δίνει αληθινή γνώση** και μεγάλη ωφέλεια. Ο **άγιος Ισαάκ ο Σύρος** συνεχίζοντας λέγει πως αυτή **η υπομονή στους πειρασμούς θα στεφθεί από χαρά, στην οποία προκαταβολικά πρέπει να ελπίζουμε κατά την αδιάψευστη εντολή του Κυρίου.**

Ο πόνος, αδελφοί μου, ταπεινώνει τον άνθρωπο. Μέσα από την αδυναμία του μπορεί ν' αναζητήσει τη δύναμη στον Θεό και να την έχει. Αν θελήσει να τα βγάλει πέρα μόνος του θα ταλαιπωρηθεί αρκετά και θα πονέσει σίγουρα πιο πολύ. **Είναι μία ευκαιρία, να υποχωρήσει ο ατομισμός, η αυτάρκεια, η επικίνδυνη τάση για αυτοθέωση**, που αποτελεί πονηρή ψευδαίσθηση αυτοδυναμίας και αυτοδικαιώσεως, κι έτσι να οδηγηθεί στη σωτήρια μετάνοια, αποφασιστικά και α-μετάκλητα, γενναία και σταθερά, δίχως διλήμματα, οπισθοχωρήσεις και δαιμονοκίνητες αναβολές.

Ο πιστός παραδίδεται ολοκληρωτικά στο θέλημα του Θεού. Λέγει κι εννοεί το «*γενηθήτω το θέλημά Σου*» της Κυριακής προσευχής. Η πίστη στον Θεό αποτελεί ένα διάφορο πόνο. **Καλείται ο πιστός ν' απαγκιστρωθεί από το «*ίδιον θέλημα*», το κοσμικό περιβάλλον**, πρόσωπα και πράγματα αντίθεα, ιδέες και μέριμνες παγιδευτικές. Ο πιστός προσκαλείται να μεταποιήσει τα πάθη σε αρετές και να μεταμορφώσει τη ζωή του.

Ένας ζωντανός και δυνατός οργανισμός, όταν νοσεί κάνει υψηλό πυρετό. **Μη φοβόμαστε τον πυρετό**. Είναι ένα σήμα. Κάτι δηλώνει. Ας μη σπεύσουμε να πάρουμε αντιπυρετικά. **Ας αναζητήσουμε ως καλοί ιατροί την αιτία, την αφορμή, την προέλευση του ενοχλητικού πυρετού**. Η πλούσια παράδοσή μας μας διδάσκει πως η κρίση του πόνου μπορεί να φέρει στην επιφάνεια τα **αντισώματα** εκείνα που τελικά θα μας σώσουν. **Η αντιμετώπιση του πόνου θέλει μεγάλη προσοχή και υπομονή**.

Ο **άγιος Διάδοχος, επίσκοπος Φωτικής της Ηπείρου**, θεοφώτιστα και θεοχαρίτωτα αναφέρει στις θεσπέσιες γραφές του ένα **λόγο υπέροχα παρηγορητικό** για πολλούς: «***Ο υπομείνας χρόνιον ασθένειαν αγογγύστως ως μάρτυς παραλειφθήσεται***». Αυτός, λέγει, που έχει μία χρόνια και ανίατη ασθένεια και την υπομένει στο κρεβάτι του πόνου δίχως να γογγύζει, αυτόν θα τον παραλάβει ο Κύριος κοντά Του ως ένα μεγαλομάρτυρα. Για να έχει όμως κανείς, αγαπητοί μου αδελφοί, τη μεγάλη καρτερικότητα και υπομονή να μη γογγύζει, ασφαλώς και βεβαίως θα πρέπει να **πιστεύει** θερμά στον Θεό και να **προσεύχεται** ταπεινά. Κατά τον **άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά**, τον νέο οικουμενικό διδάσκαλο, **η προσευχή**

δεν είναι απλά μία νοητική ενέργεια που απευθύνεται έκτακτα στον Θεό, είναι πράξη καρδιακής καθάρσεως, στην οποία μετέχει όλος ο άνθρωπος.

Ο ασθενής, λοιπόν, που υπομένει τον πόνο κι ευχαριστιακά και δοξολογικά προσεύχεται, ενισχύεται, παραμυθείται, απαλλάσσεται από την εμπάθεια και την ηδυπάθεια κι αισθάνεται το μέγα έλεος του πανάγαθου Κυρίου. **Στην κατάσταση της απάθειας η επιθυμία του ανθρώπου δεν νεκρώνεται, αλλά κατά την πατερική διδασκαλία μεταμορφώνεται**. Αυτά όμως μόνο όταν τα ζει καλά κανείς, μόνο τότε μπορεί άνετα να τα εκφράσει και να τα περιγράψει. Είναι πολύ διαφορετικό να ξέρω ότι υπάρχει κάπου πολύτιμος θησαυρός, από το να τον έχω δικό μου, να γνωρίζω δηλαδή τι σημαίνει να είσαι αληθινός Ορθόδοξος χριστιανός.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέγει πως ύλη της θεώσεως είναι η καθαρότητα. Η ασθένεια, όπως είπαμε, καθαρίζει τον άνθρωπο, όπως και η ταπεινή άσκηση -το μόνο που έχει να δώσει ο άνθρωπος στον Θεό. Με όλα τα παραπάνω πού καταλήγουμε αδελφοί μου; Ότι είναι καλύτερα να είμαστε άρρωστοι; Να μη προσευχώμεθα υπέρ της υγείας μας; Ν' αγαπούμε τον πόνο; Όχι. **Δεν επιζητούμε νοσηρά τον πόνο στη ζωή μας**. Όταν όμως έλθει, που κάποτε με κάποιο τρόπο σίγουρα θα έλθει, μη πανικοβληθούμε, μη τρομάξουμε, μη φύγουν όλα κάτω από τα πόδια μας, μην απογοητευθούμε, μη μελαγχολήσουμε, μη τα βάλουμε με τον Θεό, μη Τον θεωρήσουμε τιμωρό κι εκδικητή, μη Τον αγνοήσουμε, μη Τον λησμονήσουμε, μη δεν προσευχηθούμε. **Αν φαίνεται να καθυστερεί να μας απαντήσει, δεν σημαίνει διόλου ότι δεν μας παρακολουθεί, προσέχει και ακούει** . Το σχέδιο της σωτηρίας μας μπορεί να φαίνεται ότι καθυστερεί, υφαίνεται όμως προσεκτικά και μυστικά. Δεν επιζητούμε αστόχαστα τον πόνο στη ζωή μας, αλλά αν και όποτε μας επισκεφθεί, ας αναζητήσουμε καρτερικά το κρυμμένο και βαθύ νόημα της επισκέψεώς Του. Μπορούμε ν' αναπτύξουμε μαζί Του ένα σημαντικό διάλογο, που ν' αποτελέσει σταθμό στη ζωή μας και να νοηματισθεί όλος ο βίος μας και να λάβει άλλη διάσταση και νέα προοπτική. Σας μιλά αδελφικά ένας πονεμένος.

Η ανάσταση ακολουθεί πάντα τη σταύρωση. Ο θάνατος μας συνοδεύει στην αιώνια και πανευφρόσυνη ζωή, όπου «*ουκ έστι λύπη, πόνος και στεναγμός αλλά ζωή ατελεύτητος*». Αυτή την άλυπη, άπονη και αγόγγυστη παραδείσια ζωή προγεύεται, κατά τον υπέροχο άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο, ο πιστός που έχει παραδώσει εκούσια όλη του τη ζωή στα χέρια του Χριστού, όπως λέμε σε κάθε θεία λειτουργία του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

Με όλη μου την καρδιά, με όλη τη δύναμη της ψυχής μου και με όλη τη θέρμη του είναι μου εύχομαι ταπεινά και προσεύχομαι συνέχεια, αδελφοί πεφιλημένοι, ο πόνος των ασθενειών, των πειρασμών και των θλίψεων, να μη σας απογοητεύσει ποτέ. Ο πόνος να σας κάνει πιο υγιείς ψυχικά, πιο ώριμους πνευματικά, πιο καλλιεργημένους καρδιακά. Ο πόνος να συνδράμει στη νοηματοδότηση της ζωής σας και στην

ουσιαστική σχέση σας με τον ζώντα Χριστό, τους φίλους του Χριστού, τους Αγίους και την Παναγία, τ' άγια μυστήρια και την αγία μας μητέρα Ορθόδοξη Εκκλησία, στην αγκάλη της οποίας όλοι οι πονεμένοι αναπαυόμαστε.

Εύχεστε και υπέρ εμού.

Άγιον Όρος
Ιερά Σκήτη Κουτλουμουσίου
Πάσχα 2008

ελάχιστος μοναχός
Μωυσής Αγιορείτης

("ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ", ΕΚΔΟΣΕΙΣ: «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ», ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008)

(Πηγή ηλ. κειμένου: impantokratoros.gr)